

Mål C-33/20

Sammanfattning av begäran om förhandsavgörande i enlighet med artikel 98.1 i domstolens rättegångsregler

Datum för ingivande:

23 januari 2020

Domstol som begär förhandsavgörande:

Landgericht Ravensburg (Tyskland)

Datum för beslutet att begära förhandsavgörande:

7 januari 2020

Klagande:

UK

Motpart:

Volkswagen Bank GmbH

Saken i det nationella målet

Konsumentkreditavtal – Ångerrätt – Obligatoriska uppgifter – Direktiv 2008/48/EG

Syfte med och rättslig grund för begäran om förhandsavgörande

Tolkning av unionsrätten, artikel 267 FEUF

Frågor som har hänskjutits för förhandsavgörande

1. Ska artikel 10.2 led 1 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/48/EG av 23 april 2008 om konsumentkreditavtal och om upphävande av rådets direktiv 87/102/EEG tolkas på så sätt att

a) den vid kreditavtalets ingående gällande dröjsmålsräntan ska meddelas som ett absolut tal i kreditavtalet, och att åtminstone den gällande referensräntan (i det nu aktuella fallet basräntesatsen enligt 247 § BGB), utifrån vilken den gällande

dröjsmålsräntesatsen beräknas genom ett tillägg (i det nu aktuella fallet av fem procentenheter enligt 288 § stycke 1 andra meningen BGB), ska anges som ett absolut tal?

b) mekanismen för ändring av dröjsmålsräntan ska förklaras konkret i kreditavtalet, och att det åtminstone måste hänvisas till de nationella bestämmelser av vilka ändringen av dröjsmålsräntan framgår (247 § och 288 § stycke 1 andra meningen BGB)?

2. Ska artikel 10.2 led r i direktiv 2008/48/EG tolkas på så sätt att det i kreditavtalet ska anges en konkret, för konsumenten begriplig metod för beräkning av kompensation vid förtidsåterbetalning av lånet, så att konsumenten åtminstone kan göra en ungefärlig beräkning av kompensationen vid uppsägning i förtid?

3. Ska artikel 10.2 led s i direktiv 2008/48/EG tolkas på så sätt att

a) också avtalsparternas rätt till uppsägning som regleras i den nationella rätten måste anges i kreditavtalet, och i synnerhet också låntagarens rätt att säga upp avtalet på grund av särskilda skäl enligt 314 § BGB vid låneavtal med begränsad löptid?

b) den föreskrivna fristen och formen för uppsägning, när rätten att säga upp avtalet utövas, ska anges i kreditavtalet i samband med all rätt till uppsägning för parterna i kreditavtalet?

Anförda unionsbestämmelser

Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/48/EG av den 23 april 2008 om konsumentkreditavtal och om upphävande av rådets direktiv 87/102/EEG (nedan kallat direktiv 2008/48), artikel 10

Anförda nationella bestämmelser

Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (promulgationslagen till Tysklands civillag (nedan kallad EGBGB), artikel 247.3, 247.6 och 247.7

Bürgerliches Gesetzbuch (den tyska civillagen) (nedan kallad BGB), särskilt 247, 288, 314, 355, 356b, 357, 357a, 358, 492 och 495 §§

Kortfattad redogörelse för de faktiska omständigheterna och förfarandet i det nationella målet

- 1 Klaganden, UK, ingick den 19 december 2015 ett låneavtal med motparten, Volkswagen Bank GmbH (nedan kallad Volkswagen Bank), om ett

nettolånebelopp på 10 671,63 euro som var avsett för att köpa en bil, en VW Passat Variant 2,0 TDI, för privat bruk.

- 2 Säljaren av bilen var en bilhall i Sindelfingen. Priset var 15 200 euro. UK betalade en handpenning på 5 000 euro till säljaren och finansierade genom ovannämnda lån resten av beloppet på 10 200 euro och ett engångsbelopp för en låneförsäkring på 471,63 euro, alltså totalt 10 671,63 euro.
- 3 Volkswagen Bank anlidade säljaren för att medverka när låneavtalet förbereddes och ingicks. Säljaren fungerade bland annat som låneförmedlare för Volkswagen Bank och använde de avtalsformulär som Volkswagen Bank tillhandahöll. I låneavtalet avtalades att UK skulle betala tillbaka lånebeloppet från och med den 15 februari 2016 genom 48 lika stora månatliga amorteringar och en sista amortering den 16 februari 2020.
- 4 UK utförde de avtalade amorteringarna regelbundet. Genom en skrivelse av den 22 januari 2019 återkallade han emellertid sin viljeförklaring beträffande låneavtalet. Volkswagen Bank avvisade återkallelsen.
- 5 UK anser att låneavtalet hade omvandlats till ett skuldförhållande efter uppsägning (Rückgewährschuldverhältnis) genom återkallelsen av den 22 januari 2019. Han har väckt talan för att få fastställt att han från och med den 22 januari 2019 inte längre är skyldig att göra amorteringarna till Volkswagen Bank. Han har dessutom begärt att Volkswagen Bank ska betala tillbaka de belopp som han hittills har betalat i amorteringar och den handpenning som han betalade till säljaren, båda delarna i utbyte mot att han lämnar tillbaka den köpta bilen.
- 6 Volkswagen Bank anser att förklaringen om återkallelse gjorts för sent, att återkallelsen därför inte är giltig och att låneförhållandet fortfarande gäller som om det inte hade sagts upp och yrkar därför att talan ska avvisas.

Kortfattad redogörelse för skälen till att förhandsavgörande begärs

- 7 Utgången i målet beror på svaret på frågorna beträffande tolkningen av artikel 10.2 leden l, r och s i direktiv 2008/48.

Om uppsägningen av låneavtalet var giltig skulle UK enligt 495 § stycke 1 BGB och 355 § stycke 1 BGB inte längre vara bunden av låneavtalet och inte vara skyldig att göra några ytterligare amorteringar. Enligt 495 § stycke 1 BGB har låntagaren nämligen ångerrätt enligt 355 § BGB i samband med konsumentkreditavtal. Enligt 355 § stycke 1 BGB är konsumenten och näringsidkaren inte längre bundna av sina viljeförklaringar beträffande ingående avtalet, om konsumenten har återkallat sin viljeförklaring i rätt tid.

- 8 Dessutom skulle UK enligt 357a § ("rättsföljder av uppsägning av avtal om finansiella tjänster") stycke 1 BGB kunna kräva återbetalning av de belopp som

han hittills betalat i amorteringar till Volkswagen Bank. Enligt denna bestämmelse ska de mottagna prestationerna återställas senast efter 30 dagar.

- 9 Om återkallelsen var giltig skulle UK inte heller längre vara bunden av kreditavtalet enligt 358 § stycke 2 BGB. Enligt denna bestämmelse är konsumenten inte heller längre bunden av sin viljeförklaring beträffande ingående av ett avtal om leverans av en vara, som är knutet till detta konsumentkreditavtal, om han eller hon har återkallat sin viljeförklaring beträffande ingående av ett konsumentkreditavtal med giltig verkan. Köpeavtalet och låneavtalet utgör anknytande avtal i den mening som avses i 358 § stycke 3 BGB.
- 10 enligt 358 § stycke 4 första meningen BGB och 357 § stycke 1 BGB skulle UK då av Volkswagen Bank kunna kräva tillbaka också den handpenning som han betalat till säljaren, eftersom hävningen av det finansierade avtalet enligt 358 § stycke 4 femte meningen BGB uteslutande ska genomföras mellan låntagare och långgivare. I 358 § stycke 4 första meningen BGB hänvisas det bland annat till 357 § stycke 1 BGB beträffande hävning av ett anknytande avtal. Där regleras rättsföljderna av återkallelse av avtal som inte avser finansiella tjänster och föreskrivs att de mottagna prestationerna ska återställas senast efter 14 dagar.
- 11 Ett villkor för att UK:s förklaring om återkallelse ska vara giltig är att den frist på två veckor för återkallelse som regleras i 355 § stycke 2 första meningen BGB ännu inte hade löpt ut när förklaringen om återkallelse avgavs den 22 januari 2019. Enligt 356b § stycke 2 första meningen ska fristen för återkallelse dock inte börja löpa, om inte alla de obligatoriska uppgifterna enligt 492 § stycke 2 BGB och artikel 247 6–13 §§ EGBGB har angetts i avtalet. I ett sådant fall ska fristen enligt 356b § stycke 2 andra meningen inte börja löpa förrän de obligatoriska uppgifterna har lämnats i efterhand.
- 12 I det nu aktuella fallet skulle man bland annat kunna utgå från att ofullständiga uppgifter lämnats, om minst en av de obligatoriska uppgifterna enligt artikel 10.2 leden 1, r eller s i direktiv 2008/48 (eller en av de obligatoriska uppgifterna enligt de motsvarande nationella bestämmelserna artikel 247 6 § stycke 1 led 1 och 3 § stycke 1 led 11 EGBGB, artikel 247 6 § stycke 1 led 5 EGBGB och artikel 247 7 § led 3 EGBGB) inte har angetts i kreditavtalet enligt föreskrift.

Tolkningsfrågorna 1 a och 1 b

- 13 Enligt den nationella bestämmelsen i artikel 247 6 § stycke 1 led 1 och 3 § stycke 1 led 11 EGBGB ska dröjsmålsräntan och det sätt på vilket den eventuellt kan komma att ändras anges klart och tydligt.
- 14 I det nu aktuella fallet finns följande uppgifter i låneavtalet i detta avseende:

”Efter uppsägning av avtalet kommer vi att debitera lagstadgad dröjsmålsränta. Den årliga dröjsmålsräntan är 5 procentenheter över gällande basräntesats.”

- 15 Beträffande frågan hur konkreta uppgifterna i avtalet måste vara enligt artikel 247 6 § stycke 1 led 1 och 3 § stycke 1 led 11 EGBGB råder det olika uppfattningar i nationell rättspraxis och doktrin. En vanlig uppfattning är att det räcker att återge lagbestämmelsen i 288 § stycke 1 andra meningen BGB, enligt vilken dröjsmålsräntan är 5 procentenheter över gällande basräntesats. Enligt en annan uppfattning ska gällande dröjsmålsränta anges som ett absolut tal, och det ska lämnas en konkret förklaring av hur dröjsmålsräntan ändras.
- 16 För tolkningen av den nationella rätten är det avgörande hur man ska tolka bestämmelsen i artikel 10.2 led 1 i direktiv 2008/48 som reglerar detta område, nämligen att kreditavtalet på ett klart och kortfattat sätt ska innehålla uppgift om "[t]illämplig dröjsmålsränta enligt de villkor som är tillämpliga när kreditavtalet ingås och villkoren för ändring av denna".
- 17 Det skulle kunna göras gällande att det för att uppfylla kraven räcker att innehållet i bestämmelsen om dröjsmålsränta i nationell rätt (här 288 § stycke 1 andra meningen BGB) förs in i avtalet.
- 18 En sådan tolkning av artikel 10.2 led 1 i direktiv 2008/48 är emellertid inte given. Direktivets tillägg "enligt de villkor som är tillämpliga när kreditavtalet ingås", vilket inte finns i den nationella bestämmelsen, och kravet på klar och kortfattat information kan tala för att den för tillfället gällande dröjsmålsräntesatsen ska anges så exakt som möjligt, alltså som ett absolut tal, eller åtminstone den aktuella basräntesatsen enligt 247 § BGB meddelas som ett absolut tal, eftersom konsumenten då kan räkna ut den aktuella dröjsmålsräntesatsen genom enkel addition (+ 5 procentenheter).
- 19 För att uppfylla direktivets krav på klar och kortfattat informationskulle det eventuellt också krävas att mekanismen för ändring av dröjsmålsräntesatsen förklaras, nämligen att dröjsmålsräntesatsen enligt nationell rätt enligt 247 § BGB och 288 § stycke 1 BGB ligger 5 procentenheter över en basräntesats som Deutsche Bundesbank tillkännager en gång i halvåret, eller att det åtminstone ska hänvisas både till 288 § stycke 1 andra meningen BGB och till 247 § BGB, eftersom ändringen av dröjsmålsräntesatsen framgår av de bestämmelserna.
- 20 Tolkningsfrågan har betydelse för utgången i målet. Om någon av de båda tolkningsfrågorna 1 a och 1 b nämligen besvaras jakande skulle detta betyda att alla de föreskrivna obligatoriska uppgifterna i artikel 247 6 § stycke 1 led 1 och 3 § stycke 1 led 11 EGBGB inte har lämnats fullt ut i det nu aktuella fallet och att UK:s återkallelse var rättidig och giltig.
- 21 I kreditavtalet saknas nämligen uppgift om gällande dröjsmålsräntesats eller åtminstone gällande referensränta (basräntesats enligt 247 § BGB) som ett absolut tal. Mekanismen för ändring av dröjsmålsräntesatsen förklaras inte heller i kreditavtalet.

Tolkningsfråga 2

- 22 Enligt den nationella bestämmelsen i artikel 247 7 § stycke 1 led 3 EGBGB måste följande anges klart och begripligt i konsumentkreditavtalet:

”villkoren och beräkningsmetoden för rätt till kompensation vid uppsägning i förtid, i den mån långivaren avser att göra denna rättighet gällande, om låntagaren betalar tillbaka lånet i förtid.”

- 23 I det nu aktuella fallet meddelas följande i låneavtalet i detta avseende:

”a) Låntagaren får när som helst helt eller delvis fullgöra sina skyldigheter enligt detta avtal i förtid. ...

b) ...

c) För den förlust som har direkt samband med förtidsåterbetalningen får banken begära rimlig kompensation vid uppsägning i förtid. Banken beräknar förlusten i enlighet med de av Bundesgerichtshof föreskrivna finansmatematiska ramvillkoren, som i synnerhet tar hänsyn till

- en under tiden ändrad räntenivå.
- de betalningsvillkor som ursprungligen avtalats för lånet.
- förlorad vinst för banken.
- den administrativa bördan (handlägningsavgiften) i samband med förtidsåterbetalningen, samt
- inbesparade risk- och administrationskostnader till följd av förtidsåterbetalningen.

Om den på så sätt beräknade kompensationen vid uppsägning i förtid är högre minskas den till det lägre av de båda följande beloppen:

- 1 procent eller, om tiden mellan den förtida och den avtalade återbetalningen är mindre än ett år, 0,5 procent av det belopp som återbetalats i förtid.
- den utlåningsränta som låntagaren skulle ha betalat under tiden mellan förtidsåterbetalningen och den avtalade återbetalningen.”

- 24 Det framgår alltså av ovanstående bestämmelse att Volkswagen Bank avsåg att göra gällande kompensation vid uppsägning i förtid. Volkswagen Bank var således tvungen att lämna de obligatoriska uppgifterna enligt artikel 247 7 § led 3 EGBGB. Det har därför betydelse för utgången i målet huruvida alla obligatoriska uppgifter om villkoren och beräkningsmetoden för rätt till kompensation vid uppsägning i förtid lämnats i det nu aktuella fallet.

- 25 Kraven beträffande obligatoriska uppgifter enligt artikel 247 7 § led 3 EGBGB tolkas på olika sätt i nationell rättspraxis och doktrin.
- 26 Enligt en vanlig uppfattning räcker det att långgivaren i stora drag anger de parametrar som är väsentliga för beräkningen av kompensation vid uppsägning i förtid. Enligt rättspraxis från Bundesgerichtshof förklaras beräkningsmetoden tillräckligt klart och kortfattat om vissa parametrar nämns, nämligen den räntenivå som ändrats under tiden, de betalningsvillkor som ursprungligen avtalats för lånet, vinst som banken förlorat, inbesparade risk- och administrationskostnader samt den administrativa bördan i samband med förtidsåterbetalningen.
- 27 Enligt en annan uppfattning är det nödvändigt att ange en konkret beräkningsmetod för rätt till kompensation vid uppsägning i förtid som är begriplig för konsumenten, för att göra det möjligt för en genomsnittligt bildad konsument att på grundval av uppgifterna i avtalet göra en åtminstone grov uppskattning av storleken på kompensationen vid uppsägning i förtid. När det gäller de obligatoriska uppgifterna ska det enligt denna uppfattning inte räcka att enbart ange de faktorer som ska beaktas vid beräkningen, eftersom låntagaren inte känner till de belopp som hänför sig till de olika faktorerna och en genomsnittlig konsument inte kan sätta dessa faktorer i relation till beloppen.
- 28 För tolkningen av den nationella rätten har det följaktligen betydelse hur man ska förstå bestämmelsen i artikel 10.2 led r i direktiv 2008/48, som reglerar detta område, nämligen att ”information om kreditgivarens rätt till kompensation och hur denna kompensation ska fastställas” ska lämnas på ett klart och kortfattat sätt.
- 29 Bestämmelsen kan tolkas på så sätt att det, för att förklara hur den kompensation som låntagaren är skyldig att betala ska beräknas, är möjligt att, utan att nämna en konkret metod för beräkning, hänvisa till principerna i rättspraxis och de beräkningsfaktorer som ska beaktas.
- 30 En sådan tolkning av artikel 10.2 led [r] i direktiv 2008/48 är emellertid inte given. Formuleringen att uppgifterna ska lämnas på ett klart och kortfattat sätt kan exempelvis också tolkas på så sätt att en konkret beräkningsmetod som är begriplig för en konsument ska anges. Skäl 39 i direktiv 2008/48 kan tyda på detta. Där anges följande: ”Beräkningen av kreditgivarens ersättning bör vara överskådlig och begriplig för konsumenter redan innan avtalet ingås och i varje fall under fullgörandet av kreditavtalet. Beräkningsmetoden bör dessutom vara enkel att tillämpa för kreditgivarna, och de ansvariga myndigheternas kontroll av ersättningen bör underlättas.”
- 31 Frågan har betydelse för utgången i målet. Om tolkningsfråga 2 besvaras jakande innebär det att de föreskrivna obligatoriska uppgifterna i artikel 247 7 § led 3 EGBGB i det nu aktuella fallet inte har lämnats i enlighet med föreskrifterna och att UK:s återkallelse rättidig och giltig.

Tolkningsfrågorna 3 a och 3 b

- 32 Enligt den nationella bestämmelsen i artikel 247 6 § stycke 1 led 5 EGBGB ska det på ett klart och kortfattat sätt ”anges vilka regler som gäller för uppsägning av avtalet”.
- 33 I det nu aktuella fallet meddelas det i kreditavtalet på vilka villkor långivaren har rätt att säga upp avtalet på grund av särskilda skäl. Det anges emellertid inte i avtalet vilken form för uppsägning från långivarens sida som gäller, och i synnerhet inte att uppsägning enligt den nationella bestämmelsen i 492 § stycke 5 BGB måste avges på ett varaktigt medium. Det meddelas inte heller vilken frist som gäller för uppsägning från bankens sida, till exempel genom att ange ”med omedelbar verkan” eller ange en bestämd frist.
- 34 I kreditavtalet nämns överhuvudtaget inte låntagarens rätt att säga upp ett avtal på grund av särskilda skäl enligt 314 § BGB, som enligt nationell rätt gäller vid varaktiga skuldförhållanden, alltså också i samband med förevarande låneavtal med begränsad löptid. Det meddelas inte heller vilka regler som gäller (särskilt form och frist) för uppsägning från låntagarens sida.
- 35 Det råder olika uppfattningar beträffande kraven på obligatoriska uppgifter enligt artikel 247 6 § stycke 1 led 5 EGBGB. Detta gäller till att börja med för frågan huruvida det överhuvudtaget är nödvändigt att hänvisa till möjligheten att säga upp avtalet på grund av särskilda skäl enligt 314 § BGB i samband med låneavtal med begränsad löptid.
- 36 Enligt en uppfattning krävs det i samband med låneavtal med begränsad löptid bara information om låntagarens rätt att på sedvanligt sätt säga upp avtalet, vilken regleras i artikel 13.1 i direktiv 2008/48, men inte om låntagarens särskilda uppsägningsrätt, som i den nationella rätten regleras i 314 § BGB. I detta avseende hänvisas bland annat till skäl 33 i direktiv 2008/48 och till bestämmelsens sammanhang och systematik. För att gå ännu längre anses det också att artikel 247 6 § stycke 1 led 5 EGBGB ska tolkas i överensstämmelse med direktivet på så sätt att information bara får lämnas om den fullständigt harmoniserade rätt till uppsägning som regleras i direktivet och att den rätt till uppsägning som regleras enbart i den nationella rätten överhuvudtaget inte får tas med bland de obligatoriska uppgifterna. Detta motiveras bland annat med att innehållet i avtalen ska vara jämförbart och informationsmaterialet enhetligt i alla medlemsstaterna.
- 37 Enligt en motsatt uppfattning ska banken – i vart fall när det rör sig om avtal med begränsad löptid – informera låntagaren också om den rätt till uppsägning på grund av särskilda skäl enligt 314 § BGB som gäller enligt nationell rätt.
- 38 Något som är omtvistat i samband med de obligatoriska uppgifternas omfattning enligt artikel 247 6 § stycke 1 led 5 EGBGB är vidare frågan huruvida det är nödvändigt att informera konsumenten om kraven på form och frist i samband med den rätt till uppsägning som endast regleras i nationell rätt.

- 39 Enligt den ovan beskrivna restriktiva uppfattningen, att rätt till uppsägning enligt nationell rätt inte får, eller i vart fall inte måste, nämnas i samband de obligatoriska uppgifterna enligt artikel 247 6 § stycke 1 led 5, är det alltså inte nödvändigt att även ange uppgifter om de formella kraven i samband med den rätt till uppsägning som regleras i den nationella rätten.
- 40 Enligt motsatt uppfattning måste konsumenten underrättas om i vilken form och inom vilken frist parterna i kreditavtalet måste utöva sin rätt till uppsägning. Till denna uppfattning hör kravet att meddelandet om en uppsägning från långgivarens sida enligt 492 § stycke 5 BGB måste avges på ett varaktigt lagringsmedium. I detta avseende anför bland annat ordalydelsen i artikel 10.2 led s i direktiv 2008/48, målet att säkerställa ett tillräckligt gott konsumentskydd och den omständigheten att det i artikel 10 i direktiv 2008/48 inte görs åtskillnad mellan långgivarens och låntagarens rätt till uppsägning.
- 41 För tolkningen av den nationella rätten har det följaktligen betydelse hur man ska förstå artikel 10.2 led s i direktiv 2008/48, som reglerar detta område, nämligen att kreditavtalet på ett klart och kortfattat sätt ska innehålla uppgift om "[f]örfarandet för att utöva rätten att säga upp kreditavtalet".
- 42 Mot bakgrund av målet enligt skäl 9 i direktiv 2008/48, att åstadkomma fullständig harmonisering, skulle artikel 10.2 led s i direktiv 2008/48 kunna tolkas på så sätt att lagstiftaren visserligen fortfarande medvetet tillät rätt till sådan uppsägning som regleras i nationell rätt, men att konsumenten bara måste informeras om den rätt till uppsägning som regleras i själva direktivet. Särskilt det mål som nämns i skäl 8 i direktiv 2008/48, nämligen att göra det "möjligt för den fria rörligheten för krediterbjudanden att fungera under bästa förutsättningar" för dem som erbjuder tjänsterna, skulle kunna tala för detta.
- 43 Ovanstående slutsats är dock inte given. Det mål som också betonas i skäl 8 i direktiv 2008/48, nämligen ett "tillräckligt gott konsumentskydd", skulle kunna innebära att det är nödvändigt att också informera om den rätt till uppsägning som regleras i nationell rätt och de formella villkor som gäller för detta. Något som skulle kunna tala för denna uppfattning är även skäl 24 i direktiv 2008/48, enligt vilket konsumenten behöver "uttömmande information", liksom skäl 31 i direktiv 2008/48, enligt vilket kreditavtalet bör innehålla all nödvändig information på ett klart och tydligt sätt.
- 44 Tolkningsfrågorna har betydelse för utgången i målet. Om någon av de båda tolkningsfrågorna 3 a och 3 b besvaras jakande innebär det att de föreskrivna obligatoriska uppgifterna i artikel 247 6 § stycke 1 led 5 inte har lämnats på föreskrivet sätt i det nu aktuella fallet, och att UK:s återkallelse var rättidig och giltig.